అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, అథ అష్టవింశోఽధ్యాయః, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

యోపకర్తౄంశ్చ హర్తౄంశ్చ తేజసైవోపగచ్ఛతి ।
తస్మాదుద్విజతే లోకః సర్పాద్ వేశ్మగతాదివ ॥ ॥28-21॥

యస్మాదుద్విజతేలోకః కథం తస్య భవో భవేత్ ।
అంతరం తస్య దృష్ట్వైవ లోకో వికురుతే ధ్రువమ్ ॥ ॥28-22॥

తస్మాన్నాత్యుత్సృజేత్తేజో న చ నిత్యం మృదుర్భవేత్ ।
కాలేకాలే తు సంప్రాప్తే మృదుస్తీక్ష్ణోఽపి వా భవేత్ ॥ ॥28-23॥

కాలే మృదుర్యో భవతి కాలే భవతి దారుణః ।
స వై సుఖమవాప్నోతి లోకేఽముష్మిన్నిహైవ చ ॥ ॥28-24॥

క్షమాకాలాంస్తు వక్ష్యామి శృణు మే విస్తరేణ తాన్ ।
యే తే నిత్యమసంత్యాజ్యా యథా ప్రాహుర్మనీషిణః ॥ ॥28-25॥

పూర్వోపకారీ యస్తే స్యాత్ అపరాధే గరీయసి ।
ఉపకారేణ తత్తస్య క్షంతవ్యమపరాధినః ॥ ॥28-26॥

అబుద్ధిమాశ్రితానాం తు క్షంతవ్యమపరాధినామ్ ।
న హి సర్వత్ర పాండిత్యం సులభం పురుషేణ వై ॥ ॥28-27॥

అథ చేద్ బుద్ధిజం కృత్వా బ్రూయుస్తే తదబుద్ధిజమ్ ।
పాపాన్స్వల్పేఽపి తాన్హన్యాదపరాధే తథాఽనృజూన్ ॥ ॥28-28॥

సర్వస్యైకోపరాధస్తే క్షంతవ్యః ప్రాణినో భవేత్ ।
ద్వితీయే సతి వధ్యస్తు స్వల్పేఽప్యపకృతే భవేత్ ॥ ॥28-29॥

అజానతా భవేత్కశ్చిద్ అపరాధః కృతో యది ।
క్షంతవ్యమేవ తస్యాహుః సుపరీక్ష్య పరీక్షయా ॥ ॥28-30॥

మృదునా దారుణం హంతి మృదునా హంత్యదారుణమ్ ।
నాసాధ్యం మృదునా కించిత్ తస్మాత్ తీవ్రతరం మృదు ॥ ॥28-31॥

దేశకాలౌ తు సంప్రేక్ష్య బలాబలమథాత్మనః ।
నాదేశకాలే కించిత్ స్యాద్ దేశకాలౌ ప్రతీక్షతామ్॥ ॥28-32॥

ఏత ఏవంవిధాః కాలాః క్షమాయాః పరికీర్తితాః ।
అతోఽన్యథానువర్తత్సు తేజసః కాల ఉచ్యతే ॥ ॥28-33॥

తదహం తేజసః కాలం తవ మన్యే నరాధిప ।
ధార్తరాష్ట్రేషు లుబ్ధేషు సతతం చాపకారిషు ॥ ॥28-34॥

న హి కశ్చిత్ క్షమాకాలో విద్యతేఽద్య కురూన్ ప్రతి ।
తేజసశ్చాగతే కాలే తేజ ఉత్స్రష్టుమర్హసి ॥ ॥28-35॥

మృదుర్భవత్యవజ్ఞాతః తీక్ష్ణాదుద్విజతేజనః ।
కాలే ప్రాప్తే ద్వయం చైతద్ యో వేద స మహీపతిః ॥ ॥28-36॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రౌపదీవాక్యే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥ 28 ॥

అథ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

క్రోధో హంతా మనుష్యాణాం క్రోధో భావయితా పునః ।
ఇతి విద్ధి మహాప్రాజ్ఞే క్రోధమూలౌ భవాభవౌ । ॥29-1॥

యో హి సంహరతే క్రోధం భవస్తస్య సుశోభనే ।
యః పునః పురుషః క్రోధం నిత్యం న సహతే శుభే ।
తస్యాభావాయ భవతి క్రోధః పరమదారుణః ॥ ॥29-2॥

క్రోధమూలో వినాశో హి ప్రజానామిహ దృశ్యతే ।
తత్కథం మాదృశః క్రోధముత్సృజేల్లోకనాశనమ్ ॥ ॥29-3॥

క్రుద్ధః పాపం నరః కుర్యాత్క్రుద్ధో హన్యాద్గురూనపి ।
క్రుద్ధః పరుషయా వాచా శ్రేయసోఽప్యవమన్యతే ॥ ॥29-4॥

వాచ్యావాచ్యే హి కుపితో న ప్రజానాతి కర్హిచిత్ ।
నాకార్యమస్తి క్రుద్ధస్య నావాచ్యం విద్యతే తథా ॥ ॥29-5॥

హింస్యాత్క్రోధాదవధ్యాంస్తు వధ్యాన్సంపూజయీత చ ।
ఆత్మానమపి చ క్రుద్ధః ప్రేషయేద్యమసాదనమ్॥ ॥29-6॥

ఏతాన్ దోషాన్ప్రపశ్యద్భిః జితః క్రోధో మనీషిభిః ।
ఇచ్ఛద్భిః పరమం శ్రేయః ఇహ చాముత్ర చోత్తమమ్ ॥ ॥29-7॥

తం క్రోధం వర్జితం ధీరైః కథమస్మద్విధశ్చరేత్ ।
ఏతద్ద్రౌపది సంధాయ మే మన్యుః ప్రవర్ధతే ॥ ॥29-8॥

ఆత్మానం చ పరాంశ్చైవ త్రాయతే మహతో భయాత్ ।
క్రుధ్యంతమప్రతిక్రుధ్యన్ ద్వయోరేష చికిత్సకః ॥ ॥29-9॥

మూఢో యది క్లిశ్యమానః క్రుధ్యతేఽశక్తిమాన్నరః ।
బలీయసాం మనుష్యాణాం త్యజత్యాత్మానమాత్మనా ॥ ॥29-10॥

తస్యాత్మానం సంత్యజతః లోకా నశ్యంత్యనాత్మనః ।
తస్మాద్ద్రౌపద్యశక్తస్య మన్యోర్నియమనం స్మృతమ్ ॥ ॥29-11॥

విద్వాంస్తథైవ యః శక్తః క్లిశ్యమానో నకుప్యతి ।
అనాశయిత్వా క్లేష్టారం పరలోకే చ నందతి ॥ ॥29-12॥

తస్మాద్బలవతా చైవ దుర్బలేన చ నిత్యదా ।
క్షంతవ్యం పురుషేణాహుః ఆపత్స్వపి విజానతా ॥ ॥29-13॥

మన్యోర్హి విజయం కృష్ణే ప్రశంసంతీహ సాధవః ।
క్షమావతో జయో నిత్యం సాధోరిహ సతాం మతమ్ ॥ ॥29-14॥

సత్యంచానృతతః శ్రేయః నృశంస్యాచ్చానృశంసతా ।
తమేవం బహుదోషం తు క్రోధం సాధు వివర్జితమ్ ।
మాదృశః ప్రసృజేత్ కస్మాత్ సుయోధనవధాదపి ॥ ॥29-15॥

తేజస్వీతి యమాహుర్వై పండితా దీర్ఘదర్శినః ।
న క్రోధోఽభ్యంతరస్తస్య భవతీతి వినిశ్చితమ్ ॥ ॥29-16॥

యస్తు క్రోధం సముత్పన్నం ప్రజ్ఞయా ప్రతిబాధతే ।
తేజస్వినం తం విద్వాంసః మన్యంతే తత్త్వదర్శినః ॥ ॥29-17॥

క్రుద్ధో హి కార్యం సుశ్రోణి న యథావత్ప్రపశ్యతి ।
నాకార్యం న చ మర్యాదాం నరః క్రుద్ధోఽనుపశ్యతి ॥ ॥29-18॥

హంత్యవధ్యానపి క్రుద్ధః గురూన్ క్రుద్ధస్తుదత్యపి ।
తస్మాత్తేజసి కర్తవ్యః క్రోధో దూరే ప్రతిష్ఠితః ॥ ॥29-19॥

దాక్ష్యం హ్యమర్షః శౌర్యం చ శీఘ్రత్వమితి తేజసః ।
గుణాః క్రోధాభిభూతేన న శక్యాః ప్రాప్తుమంజసా ॥ ॥29-20॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రౌపదీయుధిష్ఠిర సంవాదే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥ 29 ॥

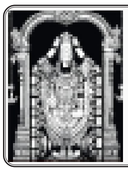

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥